

**Advies Natuurwaarden uitbreiding
vakantiepark Het Land van Bartje**

BügelHajema

Plek voor ideeën

Advies Natuurwaarden uitbreiding vakantiepark Het Land van Bartje

Inhoud

Rapport

9 augustus 2017

Projectnummer 030.78.50.00.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Plangebied en plannen	7
2.1	Ligging	7
2.2	Huidige situatie	7
2.3	Plannen	8
2.4	Wet natuurbescherming	9
2.5	Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid	10
3	Soortenbescherming	11
3.1	Vaatplanten	12
3.2	Zoogdieren - vleermuizen	13
3.3	Zoogdieren - overige	14
3.4	Vogels	17
3.5	Amfibieën en vissen	19
3.6	Reptielen	19
3.7	Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	20
4	Conclusie en consequenties	23
4.1	Beschermde gebieden	23
4.2	Beschermde soorten	23
4.3	Uitvoerbaarheid	24
5	Bronnen	27
5.1	Veldbezoek	27
5.2	Media	27
5.3	Literatuur	28

Bijlage

Inleiding

Voor vakantiepark ‘Het Land van Bartje’ wordt een nieuw Bestemmingsplan opgesteld. In dit kader is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek naar de effecten op de natuurwaarden uit te voeren. Het doel hiervan is om na te gaan of het plan uitvoerbaar is in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Het voorliggende rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek.

AANLEIDING

Het natuurwaardenonderzoek beschrijft de ecologische beoordeling van het voornemen. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de gebiedsbescherming in de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden) en de provinciale structuurvisies en provinciale verordeningen (EHS).

DOEL VAN HET ADVIES

De ligging van het plangebied wordt weergegeven in figuur 1. Op de kaart worden 3 gebieden onderscheiden: het bestaande vakantiepark (zwarte omlijning) en twee uitbreidingslocaties A en B (rode omlijning).

PLANGEBIED

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

OPZET VAN HET RAPPORT

- beschrijving van het plangebied en de voorgenomen plannen;
- beschrijving van de effecten op de te beschermen natuurwaarden;
- conclusies en consequenties.

De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:

INFORMATIE

- bestaande bronnen zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites;
- verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft aanwezigheid van als potenties voor deze soorten.
- Aanvullend onderzoek naar das, eekhoorn, roofvogels en uilen

Op basis van de bekende gegevens en het veldonderzoek zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald. Daarnaast zijn (de effecten van) deze ontwikkelingen beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving.

BEOORDELING

BEVINDINGEN

Tot slot worden in het hoofdstuk Conclusie en consequenties de bevindingen van het onderzoek kort weergegeven.

Figuur 1. Kaart met ligging plangebied (rood omlijnd) vakantiepark 'Het Land van Bartje'. (Bron kaartondergrond: www.bing.com)

Plangebied en plannen

2

2.1

Ligging

Het plangebied ligt ten oosten van Ees in de gemeente Borger-Odoorn. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied. Het plangebied wordt omgeven door akkerland en bos- en heidegebieden.

ONDERZOEKSGBIED

2.2

Huidige situatie

Het vakantiepark 'Het Land van Bartje' is gelegen ten oosten van Ees in de gemeente Borger-Odoorn. Op het park zijn 300 vrijstaande vakantiewoningen en 100 stacaravans aanwezig. Daarnaast liggen bij de ingang van het park een grote parkeerplaats, overdekt zwembad, centrumgebouw en sportaccommodaties.

Het plangebied omvat naast het vakantiepark twee uitbreidingslocaties ten noorden en zuiden van park (figuur 1). Locatie A betreft een klein bosperceel van circa 3,6 hectare ten noorden van het vakantiepark, terwijl locatie B ten zuiden van het vakantiepark ten tijde van het veldbezoek in beheer was als grasland (westelijke deel) en aardappelakker (oostelijke deel). Tussen locatie B en het vakantiepark ligt CountryGolf Ees, dat geen onderdeel uitmaakt van het plangebied.

Bestaande vakantiepark

Uitbreidingslocatie A

Uitbreidingslocatie B

2.3

Plannen

Het nieuwe bestemmingsplan ‘Het Land van Bartje’ biedt binnen het huidige park de mogelijkheid om stacaravans te vervangen door recreatiewoningen met een oppervlakte van maximaal 100 m² en om het totaal aantal verhuureenheden met 40 te verhogen tot 440 verhuureenheden op het vakantiepark, inclusief de uitbreidingslocatie perceel A. Op het vakantiepark worden daarnaast mogelijk parkeerplaatsen bij de recreatiewoningen gerealiseerd. Hierdoor kan de verkeersdruk in het park toenemen. Indien in de toekomst blijkt

dat dit het geval is, biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid om het aantal in- en uitgangen van het park uit te breiden van één tot maximaal acht ontsluitingspunten.

Het exacte aantal en de ligging van de recreatiewoningen, parkeerplaatsen en ontsluitingspunten is nog niet vastgelegd. Daarom kunnen effecten op in het kader van de Wnb beschermde soorten op dit moment nog niet in alle gevallen bepaald worden.

Locatie A is een uitbreidingslocatie voor verblijfsrecreatie. Ten behoeve van de realisatie hiervan wordt een deel van de opgaande beplanting verwijderd en zal de grond vergraven worden.

Locatie B wordt ingericht als dagrecreatieterrein. Aan de oostzijde van het perceel zal een multifunctioneel gebouw worden gerealiseerd van maximaal 14 meter hoog, dat behalve voor de gasten van het vakantiepark ook bedoeld zal zijn voor dagrecreatie als start- en eindpunt voor wandelaars, fietsers en ruiters. In het multifunctionele gebouw wordt mogelijk een bedrijfswoning geïntegreerd. Ook zullen voorzieningengebouwen gerealiseerd worden als paardenstallen en onderhoudsgebouwen. Daarnaast wordt mogelijk een uitkijktoren of boomhut gebouwd van maximaal circa 20 meter hoog. Bij realisatie van de plannen zal de grond worden vergraven.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Provinciale Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening.

2.4

Wet natuurbescherming

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

Het plangebied is geen onderdeel van een beschermd gebied in het kader van de Wnb. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft het Drouwenerzand op circa 4,5 kilometer ten noorden van het plangebied. Het gebied bestaat uit stuifzanden, heide en bos.

INVENTARISATIE

Gezien de terreinomstandigheden, de ligging van het plangebied op grote afstand van Natura 2000-gebieden en de aard van de ontwikkeling worden met betrekking tot het voorgenomen plan op voorhand geen negatieve effecten op

TOETSING

in het kader van de Wnb beschermde natuurgebieden verwacht. Het plan heeft in het kader van de Wnb geen negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van natuurlijke habitats en soorten.

CONCLUSIE Op basis van bovenstaande beoordeling kan gesteld worden dat een negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van beschermde gebieden in het kader van de Wnb niet aan de orde is. Voor deze activiteit is geen vergunning op grond van de Wnb nodig.

2.5

Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, in beleidsdocumenten van de provincie Drenthe vaak Ecologische Hoofdstructuur -EHS- genoemd) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Drenthe uitgewerkt in de Omgevingsvisie Drenthe en de bijbehorende Provinciale Omgevingsverordening Drenthe (provinciaal ruimtelijk natuurbeleid).

INVENTARISATIE

Het bos- en heidegebied ten oosten van het plangebied en het bos ten zuiden van uitbreidingslocatie B zijn aangewezen als NNN. De gronden van het plangebied zelf vormen geen onderdeel van het NNN.

TOETSING

Het plangebied vormt geen onderdeel van het NNN, zodat aantasting van het NNN naar aanleiding van het plan niet aan de orde is. Het plan is daarmee niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid.

Soortenbescherming

Relevante wetgeving op het gebied van de soortenbescherming is uitgewerkt in de Wet natuurbescherming (Wnb). De bescherming van flora en faunasoorten is in de Wnb opgedeeld in twee beschermingscategorieën:

- Strikt beschermde soorten:
 - Soorten van de Vogelrichtlijn (art. 3.1);
 - Soorten van de Habitatrichtlijn (art. 3.5).
- Overige beschermde soorten:
 - Nationaal beschermde soorten (art. 3.10).

WET- EN REGELGEVING

Voor beide categorieën geldt dat het verboden is opzettelijk exemplaren te doden, vangen of plukken, en voortplantingsverblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of te beschadigen.

Een belangrijk verschil tussen beide beschermingsregimes is dat voor de strikt beschermde soorten ook het opzettelijk verontrusten verboden is, terwijl dit voor de overige beschermde soorten niet het geval is.

Voor vogels geldt daarnaast dat het opzettelijk storen niet verboden is in geval de storing niet van wezenlijk invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Echter, voor vogels die staan in bijlage II van de Conventie van Bern geldt deze uitzondering niet. Daarnaast is er een lijst met jaarrond beschermde broedvogelnesten. Dat houdt in dat voor de op deze lijst genoemde vogelsoorten de nestplaats ook buiten het broedseizoen beschermd is.

BESCHERMINGSREGIME

Het beschermingsregime van de overige (nationaal) beschermde soorten is voor elke soort gelijk. Wel kunnen provincies bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 verlenen voor deze soorten. Deze zogenaamde vrijstellingslijsten zijn opgenomen in de provinciale verordeningen en komen tussen de provincies grotendeels overeen. De provincie Drenthe heeft in haar 'Verordening vrijstelling' opgenomen dat voor in totaal 24 soorten een vrijstelling geldt van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid uit de Wnb.

Geraadpleegde databanken (waaronder Quickscanhulp.nl (1), zie bijlage 1), verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, websites en bestaande onderzoeken zijn met een eigen nummer in de literatuurlijst opgenomen. Gegevens uit deze bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben. De uitvoer van Quickscanhulp toont nog de onder de Flora- en faunawet beschermde soorten. Enkele van deze soorten zijn niet langer beschermd door de invoering van de Wnb op 1 januari 2017. Een aantal soorten zijn echter met

BRONNEN

invoering van de Wnb nieuw beschermd. Het gaat met name om zeldzame en bedreigde planten en ongewervelden. Deze nieuw beschermde soorten zijn wel in onderstaande effectbeoordeling betrokken.

VELDONDERZOEK	- Het plangebied is op 1 oktober 2016 bezocht om een indruk te krijgen van de terreinomstandigheden van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna.- Op 1 maart 2017 is nader onderzoek naar dassen uitgevoerd.- Op 1 maart, 7 april, 18 april en 6 juni 2017 is tenslotte nader onderzoek naar roofvogels, uilen en eekhoorn uitgevoerd.

Voor details over de veldbezoeken wordt verwezen naar paragraaf 6.1 Veldonderzoek.

EXPERT JUDGMENT	Gezien de aard van het plangebied en op basis van de indruk die van het plangebied is verkregen, de kennis over leefgebieden van soorten en de beschikbare gegevens, kan van de behandelde soortengroepen met voldoende zekerheid een oordeel worden gegeven over het voorkomen van beschermde soorten in het gebied.
-----------------	---

3.1

Vaatplanten

INVENTARISATIE	Het vakantiepark kent een afwisseling van gazons en groenstroken met bomen en struiken, waarin onder meer hazelaar, rimpelroos, robinia, zachte berk en zomereik aanwezig zijn. Uitbreidingslocatie A bestaat uit een bosperceel met dicht opeen geplante fijnsparren met enkele berken, zomereiken en ratelpopulieren. Aan de oostrand van het bosperceel groeien zomereiken en berken op een aarden wal. Verder zijn aan de randen van het bosperceel in de ondergroei onder meer gewone eikvaren, hazelaarbraam, Jakobskruis, wilde kamperfoelie en zandblauwtje aanwezig. De westelijke helft van uitbreidingslocatie B bestaat uit een licht verruigt grasland met soorten als Canadese fijnstraal, Engels raaigras, kaal knopkruid, melganzenvoet en witte klaver. De aardappelakker (oostelijke helft van uitbreidingslocatie B) lag ten tijde van het veldbezoek braak. Op een jonge wilde lijsterbes na ontbreekt hier opgaande beplanting. Beschermde plantensoorten zijn niet in het plangebied aangetroffen en gezien de terreingesteldheid en het gebruik ook niet te verwachten. De uit de omgeving bekende soorten (Quickscanhulp.nl) zijn te verwachten in de aangrenzende natuurgebieden ten oosten en zuiden van het plangebied.
----------------	--

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen verbodsovertredingen ten aanzien van beschermde vaatplanten verwacht.

TOETSING

3.2

Zoogdieren - vleermuizen

Zowel in de recreatiewoningen en de gebouwen bij de ingang van het park als in oudere bomen op het vakantiepark kunnen vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn.

INVENTARISATIE

Op uitbreidingslocatie A en B zijn geen vleermuisverblijfplaatsen aangetroffen dan wel te verwachten. Bebouwing ontbreekt volledig, terwijl in de (veelal jonge) bomen geen voor vleermuizen geschikte holtes of loszittende schors zijn aangetroffen.

Wel vormen de bosranden en bospaden langs beide uitbreidingslocaties en het vakantiepark naar verwachting onderdeel van het foerageergebied en een vliegroute van vleermuizen. Hierbij kan gedacht worden aan vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis die op het vakantiepark of in de omgeving van het plangebied een verblijfplaats kunnen hebben.

De recreatiewoningen en de gebouwen aan de ingang van het vakantiepark blijven behouden bij de plannen, zodat hier geen vleermuisverblijfplaatsen verloren gaan. Op het vakantiepark kunnen vleermuisverblijfplaatsen in bomen niet worden uitgesloten. Bij concrete plannen op het vakantiepark waarvoor bomen moeten worden gekapt, is nader onderzoek noodzakelijk om te bepalen of vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn.

TOETSING

Het vakantiepark vormt naar verwachting onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen. Het foerageergebied zal als gevolg van de plannen deels veranderen, maar niet ongeschikt worden voor vleermuizen. Bovendien is in de omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en hoogwaardig foerageergebied voor vleermuizen aanwezig.

Op uitbreidingslocatie A worden bomen gekapt. Het perceel omvat dicht opeen geplante jonge sparren, die van weinig waarde zijn voor foeragerende vleermuizen. Aan de randen van uitbreidingslocatie A blijft een bosstrook van ten minste 10 meter breed behouden, zodat de voor foeragerende vleermuizen naar verwachting belangrijke bosrand en bospaden geschikt blijven. Ter hoogte van de toegang staan al straatlantaarns, zodat de plannen ook niet zullen zorgen voor een significante toename van kunstlicht die kan leiden tot verstoring van vleermuizen.

De open intensief beheerde akkers op uitbreidingslocatie B hebben naar verwachting weinig waarde voor foeragerende vleermuizen. De bosrand ten zui-

den en oosten van de uitbreidingslocatie is mogelijk wel van belang als onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen. Deze bosrand blijft bij de plannen behouden. Negatieve effecten op foeragerende vleermuizen zullen niet optreden wanneer de randen van het plangebied niet overmatig verlicht worden. Dit kan bereikt worden door gebruik te maken van lampen met gerichte armaturen en/of vleermuisvriendelijke verlichting.

De lijnvormige elementen aan de rand van het plangebied die kunnen dienen als vliegroute van vleermuizen worden niet aangetast bij de plannen, waarbij ervan uitgegaan wordt dat de randen van het plangebied niet overmatig verlicht worden. Dit kan bereikt worden door gebruik te maken van lampen met gerichte armaturen en/of vleermuisvriendelijke verlichting.

3.3

Zoogdieren - overige

VERKENNEND ONDERZOEK

Uit de directe omgeving (0-1 kilometer) van het plangebied is het voorkomen van de strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten boommarter, das, eekhoorn en steenmarter bekend (zie bijlage 1). In het kader van het onderzoek zijn aanvullende veldbezoeken uitgevoerd om (sporen van) das en eekhoorn te inventariseren. De resultaten van de onderzoeken naar deze soorten worden hieronder separaat behandeld.

Een verblijfplaats van boommarter wordt niet binnen het plangebied verwacht. Zo zijn geen voor de soort geschikte boomholtes (vooral van belang in de voortplantingsperiode) aangetroffen. De recreatiedruk op het vakantiepark zorgt er bovendien voor dat het park ongeschikt is als verblijfplaats voor de relatief verstoringsgevoelige boommarter.

De recreatiewoningen op het vakantiepark zijn ontoegankelijk voor steenmarters. In de gebouwen bij de ingang van het park kan een verblijfplaats van steenmarter echter niet op voorhand uitgesloten worden. Door het ontbreken van bebouwing en takkenhopen zijn op uitbreidingslocatie A en B ook geen verblijfplaatsen van steenmarter te verwachten.

Mogelijk vormen het vakantiepark en de uitbreidingslocaties wel een klein onderdeel van het foerageergebied van boom- of steenmarter. In het sparrenperceel op uitbreidingslocatie A zijn eenmaal prooiresten (enkele veren met afgebeten schachten) en eenmaal uitwerpselen van een marter aangetroffen, waarbij niet duidelijk is of het een boom- of steenmarter betreft.

In het plangebied zijn verder algemene en licht beschermde grondgebonden zoogdieren als bosmuis, rosse woelmuis, veldmuis, konijn, mol en ree te verwachten.

Aan de west- en ooststrand van uitbreidingslocatie A zijn tijdens het verkennend veldbezoek graafsporen ('dassenputjes') van das aangetroffen. Daarnaast zijn tijdens het veldbezoek pootafdrukken van das aangetroffen aan de zuidelijke bosrand van uitbreidingslocatie B. Over het belang en de functie van het gebied voor dassen is geen duidelijkheid ontstaan tijdens het verkennend veldbezoek.

DAS

Daarom is op 1 maart en 7 april 2017 aanvullend onderzoek uitgevoerd (voor details zie paragraaf 6.1), waarbij de bospercelen binnen en grenzend aan uitbreidingslocatie A en B zijn onderzocht op de aanwezigheid van sporen van das, waaronder dassenburchten, vluchtpijpen, wissels¹ en graafsporen.

Tijdens het aanvullend onderzoek zijn geen dassenburchten aangetroffen binnen het plangebied en in een straal van 100 meter om het plangebied. Binnen het bosperceel van uitbreidingslocatie A zijn wel her en der graafsporen ('dassenputjes') en enkele dassenwissels aanwezig die van de oostzijde van het bosperceel naar de westzijde lopen en die naar verwachting onderdeel vormen van een looproute tussen een burcht in het natuurgebied Buinerveld ten oosten en de akkers ten westen van het plangebied. Binnen en langs het bos om uitbreidingslocatie B zijn slechts weinig graafsporen van das aangetroffen. Dassenwissels zijn niet aangetroffen.

Naast deze aanvullende veldbezoeken is aanvullende informatie over het voorkomen van dassen in de omgeving van het plangebied opgevraagd bij dhr. H. Boerma, lid van de Dassenwerkgroep Drenthe en kenner van de dassen in de omgeving van het plangebied. Hij gaf aan dat geen burchten bekend zijn uit de onmiddellijke omgeving van het plangebied. De dichtstbijzijnde burcht ligt op 100-200 meter van uitbreidingslocatie A en op meer dan 200 meter van uitbreidingslocatie B.

Het vakantiepark met veelal oudere loof- en naaldbomen is geschikt als verblijfplaats voor eekhoorns.

EEKHOORN

Uitbreidingslocatie A bestaat uit vrij jonge sparren, die minder geschikt zijn als nestplaats voor eekhoorn. Op uitbreidingslocatie A zijn tijdens het verkennend veldbezoek door eekhoorns aangevreten sparrenkegels aangetroffen. Om een beter beeld te krijgen van de aanwezigheid van onder meer eekhoorns zijn vier aanvullende veldbezoeken uitgevoerd (voor details zie paragraaf 6.1). Tijdens het veldonderzoek is specifiek gelet op nesten en vraatsporen die duiden op de aanwezigheid van eekhoorn. Aan de zuidzijde van het perceel, dichtbij het vakantiepark zijn op veel plaatsen aangevreten sparrenkegels aanwezig. Richting het noorden neemt het aantal aangevreten sparrenkegels sterk af. Hier zijn slecht sporadisch vraatsporen aangetroffen. In het kader van de beoordeling is relevant dat de aangevreten sparrenkegels onder het dichte bladerdek van de jonge sparren langzaam verteren door de droge omstandigheden onder de bomen. De sporen betreffen daardoor tenminste voor een deel

¹ Dassen maken gebruik van vaste looproutes, wissels genaamd.

oude vraatsporen die lang zichtbaar blijven. In het hele sparrenperceel zijn geen eekhoornnesten aangetroffen. Tijdens geen van de vier veldbezoeken zijn eekhoorns waargenomen. Deze waarnemingen duiden erop dat de zuidzijde van het sparrenperceel hooguit onderdeel is van het foerageergebied van eekhoorns uit het aangrenzende vakantiepark, maar dat geen verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Uitbreidingslocatie B is ongeschikt voor eekhoorns vanwege het ontbreken van opgaande beplanting.

TOETSING

De gebouwen binnen het plangebied blijven behouden, zodat negatieve effecten op potentieel aanwezige verblijfplaatsen van steenmarter behouden blijven. Het plangebied zal ook niet verloren gaan als foerageergebied van boom- en steenmarter, al zal uitbreidingslocatie A minder geschikt worden als foerageergebied. In de omgeving van het plangebied is echter in ruime mate alternatief hoogwaardig foerageergebied voor boom- en steenmarter aanwezig, zodat negatieve effecten op deze soorten uitgesloten zijn.

Dassenburchten zijn niet aanwezig op uitbreidingslocatie A en B en liggen op ruime afstand van het plangebied. Uitbreidingslocatie A wordt wel tenminste af en toe gebruikt door dassen als looproute tussen de burcht en het foerageergebied. Gezien de afstand tot de burcht en de aard van de ingreep zijn geen negatieve effecten op das te verwachten. Het sparrenperceel blijft gedeeltelijk behouden als looproute (zie figuur 2). De uitbreidingslocatie vormt gezien de grootte en ligging zeker geen barrière voor dassen, zodat negatieve effecten op das niet aan de orde zijn. De heer Boerma van Dassenwerkgroep Drenthe gaf eveneens aan geen negatieve effecten op de dassenburcht te verwachten als gevolg van het plan.

Het vakantiepark vormt geschikt leefgebied voor eekhoorns. Bij concrete plannen, waarvoor bomen gekapt moeten worden, is nader onderzoek nodig om te bepalen of (nesten van) eekhoorns aanwezig zijn. Aan de hand daarvan kan bepaald worden of het aanvragen van een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

De zuidzijde van het sparrenperceel op uitbreidingslocatie A vormt onderdeel van het foerageergebied van Eekhoorn. Een deel van het sparrenperceel zal met de uitbreidingsplannen verloren gaan. In de omgeving is echter veel alternatief en hoogwaardig foerageergebied voor eekhoorn aanwezig, zodat negatieve effecten op eekhoorn niet aan de orde zijn.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen tenslotte verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde zoogdieren worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Drenthe onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelin-

gen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

3.4

Vogels

Op het vakantiepark kunnen huismussen tot broeden komen in de recreatiewoningen en in de gebouwen bij de ingang van het park. De opgaande beplanting op uitbreidingslocatie A en in mindere mate in delen van het vakantiepark vormen eveneens geschikt broedbiotoop voor enkele vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats, zoals havik, sperwer en ransuil. Gezien het moment van het veldonderzoek (buiten het broedseizoen) en de dicht opeen geplante sparren op uitbreidingslocatie A kan de aanwezigheid van nesten van deze soorten op dit moment niet met zekerheid worden uitgesloten. Daarom is op uitbreidingslocatie A aanvullend onderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten hieronder separaat beschreven worden.

Op uitbreidingslocatie B zijn geen nesten van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen te verwachten vanwege het ontbreken van bebouwing en opgaande beplanting.

Het plangebied kan daarnaast onderdeel vormen van het foerageergebied van roeken, uilen en/of roofvogels met jaarrond beschermde nesten.

Op het vakantiepark en op uitbreidingslocatie A kunnen verder algemene bosvogels tot broeden komen, zoals boomklever, boomkruiper, goudhaantje, koolmees, merel, staartmees en vink. Op het akker- en grasland op uitbreidingslocatie B kunnen hooguit enkele algemene akker- en weidevogels tot broeden komen als gele kwikstaart en kievit. De kans hierop is echter klein door de ligging tussen het vakantiepark, de countrygolfbaan en verschillende bospercelen.

Ten behoeve van de inventarisatie van (verblijfplaatsen van) roofvogels en uilen zijn vier veldbezoeken uitgevoerd: één veldbezoek op 1 maart aan het eind van de winter en drie bezoeken tijdens het broedseizoen op 7 april, 18 april en 6 juni (voor details zie paragraaf 6.1). Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van vogels en nesten, maar ook op geluid en sporen (uitwerpselen, braakballen, prooiresten) die duiden op de aanwezigheid van een verblijfplaats.

Nesten van roofvogels of uilen met jaarrond beschermde nesten zijn tijdens geen van de bezoeken aangetroffen binnen het plangebied.

Tijdens het eerste veldbezoek op 1 maart is wel een roepende havik gehoord die na korte tijd in oostelijke richting wegvloog, vermoedelijk richting de bospercelen van het Buinerveld. In het sparrenperceel waren ook plukresten aanwezig van onder meer houtduif en vlaamse gaai, die erop duiden dat uitbreidingslocatie A onderdeel is van het foerageergebied van havik. Tijdens de overige veldbezoeken is geen havik meer waargenomen. Wel werden op 18

ROOFVOGELS EN UILEN

april prooiresten van vlaamse gaai gevonden die tijdens de eerste veldbezoeken ontbraken. Dit duidt erop dat een havik tenminste nog incidenteel op uitbreidingslocatie A foerageerde. Nestindicerend gedrag van havik, zoals de aanwezigheid van een paartje of baltsende vogels, is echter tijdens geen van de veldbezoeken waargenomen en nesten zijn niet aanwezig. Vermoedelijk heeft een havik een nestplaats in het aangrenzende bosgebied, waar bijzonder geschikt broedgebied voor deze soort aanwezig is.

Andere roofvogels of uilen met jaarrond beschermde nesten zijn niet waargenomen tijdens de vier veldbezoeken en er zijn geen sporen van deze vogels aangetroffen. Op basis daarvan kan gesteld worden dat soorten als ransuil en sperwer geen verblijfplaats hebben en hooguit zeer incidenteel op uitbreidingslocatie A aanwezig zijn.

TOETSING

De recreatiewoningen en de gebouwen aan de ingang van het vakantiepark bieden geschikte nestgelegenheid voor de huismus. Eventuele verblijfplaatsen van huismus blijven behouden bij de plannen, doordat de recreatiewoningen en gebouwen behouden blijven. Het foerageergebied van huismus zal veranderen bij uitvoering van de plannen, maar niet ongeschikt worden voor de soort. Negatieve effecten op huismus naar aanleiding van de plannen worden niet verwacht.

Het is niet uitgesloten dat bij uitvoering van de plannen op het vakantiepark nesten van broedvogels met een jaarrond beschermde nestplaats (behalve van huismus) verloren gaan. Bij concrete plannen, waarvoor bomen gekapt moeten worden, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van uilen of roofvogels noodzakelijk. Aan de hand daarvan kan bepaald worden of sprake is van negatieve effecten op deze soorten en het aanvragen van een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

Uitbreidingslocatie A vormt onderdeel van het foerageergebied van havik, die echter geen nestplaats heeft in het sparrenperceel. Een deel van het sparrenperceel wordt gekapt voor de uitbreiding van het aantal verhuureenheden, zodat het oppervlak geschikt foerageergebied voor havik afneemt. Ten oosten van het plangebied ligt echter ook groot bos- en heidegebied waar in ruime mate optimaal foerageergebied voor havik aanwezig is. Negatieve effecten op havik zijn dan ook niet te verwachten als gevolg van het plan. Overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, zoals sperwer en ransuil, foerageren hooguit incidenteel op uitbreidingslocatie A. Ook voor deze soorten geldt dat in de omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en hoogwaardig foerageergebied aanwezig is.

Met betrekking tot overige broedvogelsoorten kan er van uitgegaan worden dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

3.5

Amfibieën en vissen

Uit Door het ontbreken van permanent oppervlaktewater is voortplanting van amfibieën en vissen uitgesloten binnen het plangebied. Uit de wijde omgeving (1-5 kilometer) van het plangebied is het voorkomen van de zwaarder beschermde amfibieënsoorten heikikker, kamsalamander, knoflookpad en poelkikker bekend (Quickscanhulp.nl en Van Uchelen, 2010). Waarnemingen van deze soorten uit de directe omgeving van het plangebied zijn niet bekend. Het enige permanente oppervlaktewater in de nabijheid van het plangebied (een poel op circa 30 meter ten oosten van het vakantiepark) is in 2006 onderzocht op het voorkomen van amfibieën in het kader van onderzoek naar de knoflookpad (Bosman & Janse, 2006). Destijds zijn uitsluitend kleine watersalamanders aangetroffen. Daarom is het voorkomen van overwinterende zwaarder beschermde amfibieën binnen het plangebied hoogst onwaarschijnlijk.

Delen van het vakantiepark en uitbreidingslocatie A vormen wel geschikt landbiotoop voor enkele algemene licht beschermde amfibieënsoorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

INVENTARISATIE

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde amfibieën worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Drenthe onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

TOETSING

3.6

Reptielen

Uit de directe omgeving van het plangebied (0-1 kilometer) zijn de beschermde reptielensoorten levendbarende hagedis en zandhagedis bekend (Quickscanhulp.nl en Van Uchelen, 2010). Uit de wijde omgeving (1-5 kilometer) is daarnaast de zwaarder beschermde hazelworm bekend (Quickscanhulp.nl en Van Uchelen, 2010).

Zandhagedis is alleen te verwachten in de open heidegebieden ten oosten van het plangebied, waar de soort ook is waargenomen (Van Uchelen, 2010). De levendbarende hagedis leeft in Drenthe met name in vochtige tot natte heide-terreinen en hoogveenrestanten. De soort wordt in Drenthe slechts sporadisch aangetroffen in bossen en wegbermen (Van Uchelen, 2010). Daarom worden binnen het plangebied hooguit enkele zwervende of overwinterende exempla-

INVENTARISATIE

ren van levendbarende hagedis verwacht. Dit geldt met name voor de westelijke bosrand van uitbreidingslocatie A, waar 's middags zonnige plekken met schrale vegetatie voorhanden zijn. Dezelfde bosrand vormt daardoor geschikt leefgebied voor hazelworm. Het aangrenzende dichte en sterk beschaduwde sparrenbos zelf is ongeschikt voor beide soorten.

Verder zijn de ruimten onder de stacaravans op het vakantiepark in potentie geschikt als overwinteringslocatie voor levendbarende hagedis en hazelworm. Omdat het park zelf ongeschikt (levendbarende hagedis) tot weinig geschikt (hazelworm) leefgebied vormt voor deze soorten en waarnemingen van hazelworm uit de directe omgeving (0-1 kilometer) ontbreken, worden hooguit enkele exemplaren overwinterend verwacht.

TOETSING

Omdat een incidenteel overwinterende hazelworm of levendbarende hagedis niet kan worden uitgesloten onder de stacaravans, wordt in het kader van de zorgplicht aanbevolen om werkzaamheden omtrent de stacaravans uit te voeren buiten het overwinteringsseizoen (globaal van half oktober tot eind maart) van deze soorten. Voor deze soorten blijft ruim voldoende overwinteringsbiotoop voorhanden.

Aan de westelijke bosrand van uitbreidingslocatie A blijft bij de plannen tenminste een strook bos van 10 meter breed behouden. Op uitbreidingslocatie A worden uitsluitend werkzaamheden uitgevoerd binnen het schaduwrijke dichte sparrenperceel, wat ongeschikt is voor hazelworm en levendbarende hagedis. Negatieve effecten op deze soorten treden dan ook niet op.

3.7

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

INVENTARISATIE

Uit de directe omgeving (0-1 kilometer) van het plangebied zijn waarnemingen van twee zwaarder beschermde ongewervelden bekend, de dagvlindersoort keizersmantel en de libellensoort noordse winterjuffer (Quickscanhulp.nl). Voor de noordse winterjuffer ontbreekt geschikt leefgebied in het plangebied. De keizersmantel plant zich uitsluitend voort in of aan de rand van lichte bossen. De dichte sparrenpercelen op uitbreidingslocatie A en grenzend aan uitbreidingslocatie B zijn ongeschikt voor deze soort. Bovendien ontbreken hoge dichtheden van viooltjes, de waardplant van de keizersmantel, binnen het plangebied.

Met het oog op de aanwezige biotopen en het voorkomen/de verspreiding in Nederland worden binnen en direct rond het plangebied ook geen andere in het kader van de Wnb beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden verwacht.

Op basis van het veldbezoek is een voldoende beeld van de soortengroepen dagvlinders, libellen en overige ongewervelden ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen verbodsovertredingen verwacht.

TOETSING

Conclusie en consequenties

4.1

Beschermde gebieden

De gronden van het plangebied zijn geen onderdeel van beschermde natuurgebieden in het kader van de Wnb en/of de provinciale omgevingsverordening. Gezien de ligging van beschermde natuurgebieden ten opzichte van het plangebied en de aard van de activiteiten zijn er geen negatieve effecten op in het kader van de Wnb beschermde natuurgebieden te verwachten. Voor het plan is daarom geen vergunning op grond van de Wnb nodig. Het plan is daarnaast op het gebied van natuur niet strijdig met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid.

4.2

Beschermde soorten

Zoogdieren - vleermuizen

Op het vakantiepark kunnen vleermuisverblijfplaatsen in bomen niet worden uitgesloten. Bij concrete plannen op het huidige vakantiepark waarvoor bomen moeten worden gekapt, is nader onderzoek noodzakelijk om te bepalen of vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn.

De lijnvormige elementen, zoals bosranden en bospaden aan de rand van het plangebied die kunnen dienen als belangrijke vliegroute en foerageergebied van vleermuizen. Om negatieve effecten op vleermuizen te voorkomen, dienen de randen van het plangebied niet overmatig verlicht worden. Dit kan bereikt worden door gebruik te maken van lampen met gerichte armaturen en/of vleermuisvriendelijke verlichting. Daarmee kunnen negatieve effecten op vleermuizen uitgesloten worden.

Zoogdieren - overige soorten

Het huidige vakantiepark vormt geschikt leefgebied voor eekhoorns. Bij concrete plannen, waarvoor bomen gekapt moeten worden, is nader onderzoek nodig om te bepalen of (nesten van) eekhoorns aanwezig zijn. Aan de hand daarvan kan bepaald worden of het aanvragen van een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

Als gevolg van het plan gaat geen essentieel onderdeel van foerageergebied en/of looproutes van das, eekhoorn, boom- en steenmarter verloren.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen tenslotte verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde zoogdieren worden verstoord en/of vernietigd. Ook

kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Drenthe onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Broedvogels - algemeen

Voor vogelsoorten in het algemeen - de soorten waarvan de nestplaats alleen beschermd is ten tijde van het gebruik als broedplaats (broedseizoen) - geldt in het gehele gebied dat wanneer werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, er in gebruik zijnde nesten van vogels kunnen worden verstoord en vernietigd. Het is verboden nesten van vogels (indien nog in functie) te verstoren of te vernietigen. Met betrekking tot de planning en uitvoering van de werkzaamheden dient daarom rekening te worden gehouden met het broedseizoen. De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het is van belang of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Reptielen

Omdat een incidenteel overwinterende hazelworm of levendbarende hagedis niet kan worden uitgesloten onder de stacaravans, wordt in het kader van de zorgplicht aanbevolen om werkzaamheden omtrent de stacaravans uit te voeren buiten het overwinteringsseizoen (globaal van half oktober tot eind maart) van deze soorten. Voor deze soorten blijft ruim voldoende overwinteringsbiotoop voorhanden.

Amfibieën

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde amfibieën worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Drenthe onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

4.3

Uitvoerbaarheid

Door het ontbreken van concrete plannen voor het bestaande terrein van het vakantiepark 'Het Land van Bartje', kunnen negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nest- en verblijfplaatsen, vleermuizen en eekhoorn nog niet getoetst worden. Daarom dient bij concrete plannen nader onderzoek naar deze soort(groep)en te worden uitgevoerd. Mogelijk dient in dit kader een

ontheffing te worden aangevraagd. Er zijn op voorhand geen indicaties dat deze niet kan worden verkregen.

Voor het overige zijn de activiteiten uitvoerbaar wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels (alle deelgebieden) en het overwinteringsseizoen van hazelworm en levendbarende hagedis (alleen stacaravans op vakantiepark).

Uit het onderzoek blijkt dat er in dat geval geen sprake zal zijn van negatieve effecten op in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten en natuurgebieden. Ook is geen sprake van negatieve effecten op in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid beschermde NNN-gebieden.

Bij aanpassingen van het oorspronkelijke plan en veranderingen in de terreinomstandigheden van het plangebied, die kunnen leiden tot andere inzichten met betrekking tot natuurwaarden, zal een actualisatie van het onderzoek moeten plaatsvinden. Dit geldt ook wanneer het beleid voor beschermde soorten of gebieden in de omgeving verandert.

Bronnen

5

5.1

Veldbezoek

Het plangebied en omgeving is op 17 juli 2016 door mevrouw drs. A.A. Schwab (ecoloog bij BügelHajema Adviseurs bv) bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Tijdens het bezoek zijn plantensoorten genoteerd, maar zijn verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was half tot zwaar bewolkt met een maximumtemperatuur van 20 °C.

VERKENNEND VELDBEZOEK

Ten behoeve van de inventarisatie van das, eekhoorn, roofvogels en uilen zijn vier aanvullende ochtendbezoeken uitgevoerd in het plangebied en in de directe omgeving. De bezoeken zijn uitgevoerd op 1 maart, 7 april, 18 april en 6 juni 2017 door de heer J.A. Omon MSc (ecoloog bij BügelHajema Adviseurs bv). De omstandigheden tijdens de inventarisatie worden weergegeven in tabel 6.1.

NADER ONDERZOEK

Tabel 6.1 Omstandigheden tijdens de inventarisaties

Soort(groep)en	Datum	Tijdsduur	Weer	Temperatuur
Das, eekhoorn, roofvogels en uilen	01-03-2017	09:00 - 12:30	Half bewolkt, droog, zwakke tot matige wind	4 - 8 °C
Das, eekhoorn, roofvogels en uilen	07-04-2017	08:30 - 12:00	Grotendeel bewolkt, droog, zwakke tot matige wind	12 - 15 °C
Roofvogels en uilen	18-04-2017	09:10 - 10:40	Bewolkt, droog, zwakke tot matige wind	7 - 8 °C
Roofvogels en uilen	6-6-2017	09:00 - 10:30	Half bewolkt, droog, matige wind	18 - 19 °C

5.2

Media

1. www.quickscanhulp.nl. Quickscanhulp.nl is een internetapplicatie die gegevens over beschermde soorten van de laatste vijf jaar in een aan te geven gebied toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Het is een initiatief van onder meer de Gegevensautoriteit Natuur en de organisaties binnen de VOFF (www.natuurloket.nl).

5.3

Literatuur

2. Bosman, W. & J. Janse (2006) Onderzoek naar het voorkomen van de knoflookpad op de Hondsrug. Stichting RAVON, Nijmegen. 45 p.
3. Van Uchelen, E. (red.) (2010) Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

B i j l a g e

1. Opgave van Quickscanhulp.nl

Bijlage 1. Opgave van Quickscanhulp.nl

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - levering uit de Nationale Database Flora en Fauna

Disclaimer - De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door de Gegevensautoriteit Natuur gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

NDFF - quickscanhulp.nl 10-10-2016 13:35:24

Soort	Soortgroep	Afstand
Levendbarende hagedis	Reptielen	0 - 1 km
Jeneverbes	Vaatplanten	0 - 1 km
Kleine zonnedauw	Vaatplanten	0 - 1 km
Rietorchis	Vaatplanten	0 - 1 km
Steenanjer	Vaatplanten	0 - 1 km
Steenbreekvaren	Vaatplanten	0 - 1 km
Valkruid	Vaatplanten	0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren	0 - 1 km
Steenmarter	Zoogdieren	0 - 1 km
keizersmantel	Dagvlinders	0 - 1 km
Noordse winterjuffer	Libellen	0 - 1 km
Zandhagedis	Reptielen	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	0 - 1 km
Havik	Vogels	0 - 1 km
Huismus	Vogels	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	0 - 1 km
Roek	Vogels	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	0 - 1 km
Boommarter	Zoogdieren	0 - 1 km
Das	Zoogdieren	0 - 1 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	0 - 1 km

Colofon

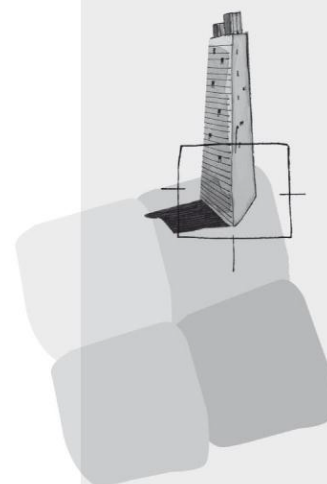
Opdrachtgever
ARCADIS Nederland BV

Rapport
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
BügelHajema Adviseurs
[REDACTED]

Projectnummer
030.78.50.00.00

BügelHajema Adviseurs bv
Adviseurs voor leefomgeving en
omgevingsrecht BNSP
Vaart NZ 50
9401 GN Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort